

77. Eggby sn, kyrkogården.

Pl. 61.

Litteratur: B 996, L 1344, T 13. J. Hadorph, *Resebeskrivning över K. Carl XI:s Resa i Sverige 1673*, bl. 120 (KB F f 5, renskrift av annan hand); J. Peringskiöld, *Monumenta* 9, bl. 21; C. G. G. Hilfeling, *Resa 1791*, s. 7 (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); *Kyrkoinventarium 1829* (ATA); G. Brusewitz, *Westergötland 1861*, s. 78 f. (ATA); H. Hildebrand, *Valle härad, reseberättelse från 1871, inlämnad 1872 t. VHAA* (ATA); *Fornminnesinventering 1926*, (ATA); O. Sjögren, *Sverige 4* (1933) s. 349; *Handlingar 1934, 1935, 1936* (restaureringsrapport) i ATA.

Äldre avbildningar: J. Hadorph och J. Leitz, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 996); Brusewitz, bläckteckning (i a. a.); O. Erlandsson, 2 blyertsteckningar (VFA), träsnitt (i T 13); Hildebrand, bläckteckning (i a. a., fig. 40).

Runstenen står rest på Eggby kyrkogård, 16 m. V om kyrkan, strax till höger om uppfartsvägen.

I sin *Resebeskrivning* 1673 meddelar J. Hadorph: »Vthi samma [Eggeby] Kyrkiogårdz Wästnorr Hörne fans en Runsteen, som iagh A:o 1671 lät vtthaga, och på Kyrkiobacken vpresa». Träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* har påskriften »Egby kyrkia wid Höjentorp» (B 996: »Eggby socken. Vid Höjentorp»; L 1344: »Eggby socken. Höjentorp»). Höjentorps säteri ligger strax SV om Eggby kyrka. Torins åsikt, grundad på uppgifter av komminister J. F. Odhelius, att stenen befunnit sig på ursprunglig plats, vilken efter kyrkogårdens utvidgning kommit att tillhöra kyrkogården, svarar således icke mot det verkliga förhållandet. Även Hildebrands uppgift, att »Runstenen stod förut utanför kyrkobalken, sattes sedan i vestra kyrkgafveln och togs till slut ut samt restes på kyrkogården» är missvisande.

Mörk granit. Höjd 2,15 m., bredd 0,55 m. Ristningen vetter mot SV. Stenen har varit ituslagen men har 1936 lagats. På vänstra sidan har den dessutom skadats, så att topparna av några runor förstörts, vilket dock icke försvårar läsningen.

Inskrift:

+ **auka : raisti : stain : pansi : aftir : osbiurn : sun : sin** ×

5 10 15 20 25 30 35

Oga resti sten þannsi æftir Asbiorn, sun sinn.

»Öga reste denna sten efter Asbjörn, sin son.»

Till läsningen: R. 3, vars topp är borta, har säkerligen varit **k**, stunget eller ostunget, då bst dels är relativt högt ansatt, dels visar en rundning, som icke är naturlig för en **f**-runa, jfr 22 **f**. 8 **s** och 27 **s** äro omvända, övriga **s**-runor rättvända. 11 **s**, 22 **f** och 23 **t** befinna sig i stenens brottlinje och ha därigenom skadats. Övre delen av 30 **u** och 31 **r** sluta stumt i ett till synes avflagrat parti av stenen, som emellertid troligen ägt samma nivå som bottnen i de ristade linjerna redan vid ristningens tillkomst. 38 **n** har egendomlig form; ristaren har börjat hugga **a** men sedan böjt bst nedåt, så att den till höger om bst blivit i det närmaste horisontell.

R. 1 **a** har av Brusewitz uppfattats som **k**, och 3 **k** som **f**. — Hildebrand är tveksam om r. 3, **k** eller **f**. Eljest äro tidigare läsningar i överensstämmelse med ovanstående.

1–4 **auka** motsvarar närmast ett fsv. *Oga*. Att benämningar på kroppsdelar brukas som binamn är icke ovanligt. Oftast ha dock sådana binamn en karakteriserande förled, t. ex. *hrak-auga*, *bægi-fótr*, *flat-nefr*,

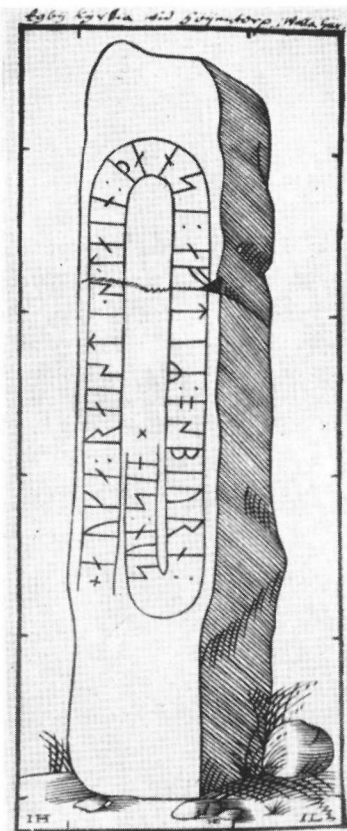

Fig. 114. Vg 77. Eggby sn, kyrkogården. Efter träsnitt i Peringskiölds *Monumenta* (B 996).

gull-munnr. Mera sällan användas de enkla orden såsom här på Vg 77 som självständiga dopnamn. *Oga* är icke tidigare känt som sådant, men väl som binamn, såväl enkelt som sammansatt, i fvn. källor samt som första led i några ortnamn. Ett annat dylikt namn bär den kände uppländske runristaren *Fotr*. Huruvida *Oga* här åsyftar man eller kvinna, kan ej avgöras. *Asbiorn* är vanligt namn över hela det fornnordiska området, jfr Sm 45.

Eggby sn.

På en sten i Eggby sn, ägnad minnet av komminister J. F. Odhelius (1805–1874), vilken sten rests på en liten ö i sjön Emten, finns en slinga med sentida runor: **: hiir : mun : stanta : stin at merki :**

199. Norra Lundby sn, kyrkan. Nu på kyrkogården.

Litteratur: S. B. F. Jansson, besiktningsrapport 20/6 1956, undersökningsrapport 25/9 1956, båda i ATA; Kyrkorådsprotokoll 26/6 1956 (utdrag i ATA).

Runstenen står sedan 1956 rest intill Norra Lundby kyrkas södra tornmur, 3 m. Ö om tornets sydvästra hörn.

Först 1956 kom genom ett meddelande från fil. dr H. Wideen till Riksantikvarieämbetets kännedom, att runtecken kunde urskiljas på en i markytan under tornets sydvästra hörn belägen stödjesten. Endast

Fig. 115. Vg 199. N. Lundby sn, kyrkan. Efter foto av O. Eriksson 1956.